

Cédulák XLIII.

*„Hazádnak rendületlenül
Légy híve, oh magyar;
Bölcsőd az s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.*

*A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze;
Itt élned, halnod kell.”*

– Sinkovits Imre előadásában megrendítő a vers, és a XIX. század igazsága volt. Ma ott élsz, ahol tudsz, ahol Trianon után „hazát” kapsz, megtúrt magyarként, az uralkodó nemzet mellett, árnyékában... Ha kétséged van – beszélj „határon túli” magyarokkal... A mai XXI. századi nagyvárosok magyarjai erősen hasonlóak az európai nagyvárosok polgáraihoz. Buborékokban élnek, mint amazok. Hogy a nemzeti kultúra mennyire része életüknek – talán ez különbözik, de alapvetően aligha. Az iskolában meg kell tanulni, kétségtelen – de ott belül, a lélekben... Újabban állítólag a németek szeretnének jobban, őszintébben németek lenni, de ezt nem tehetik... A mai magyar nagyvárosok lakói nem Trianon nézőpontjából vélekednek a franciákról, bizonyosan sokan keresnék ki a mobilon, mi történt ott. Különben is, ilyen lélekig ható felméréseket nem készítenek, eredményük nem is lenne publikus. Nálunk manapság nem divat az izzó hazaszeretet... Szomszéd országaink számos pontján igen. A legnagyobb kincset mégis megtarthatuk, bár magyarok millióit, hazánk földjének több százezer négyzetkilométerét szakították el az országtól úgy, hogy mint mostanában kiderült, „Lemenőség” a térképre sem pillantottak döntésük előtt, azt titkáraikra bízták... De létezésünket nem tudták megakadályozni, élünk ma is! *„Egy kis nép legfőbb kötelessége megmaradni”* – írta Bibó István.

*„Amint lassan felült, balvállá-tájt
egy teljes élet minden izma fájt.
Halála úgy letépve, mint a géz.
Mert feltámadni éppolyan nehéz.”*
(Nemes Nagy Ágnes: Lázár)

– sokkal többet erről szólva ne várj, más aligha mondható. Lázárt, pedig már szaglott, életre keltette Jézus – de ára volt, meggyötört teste-lelke pedig megfizette. Mondják, új életének a végéig reszketett, amiért ismét végig kell mennie a sötét úton a halálig – de nincs kerülő neki sem...

A szerelő mondja, miközben kötözi a csapot – barátjának azt tanácsolták a klinikán, most már csináljon valami olyat, amit eddigi életében még soha, mert abbahagyják nála a kemoterapiás kezelést... Föl sem lehet fogni a szavakat... Marad utána két gyerek meg az asszony... Mit várhat hátralévő heteitől? Mint egy mai keresztre feszített. Irgalmazz, Uram, a nyomorultnak, és sokan vagyunk... könyörögve kérünk – légy kegyes!

– a jelek, melyekből a zöldségboltos a közelítő világvégét olvassa ki... Szó se róla, az evangéliumokból ismerhetjük ezeket. Járvány, háborúk, kiáradó gonoszság, ő földrengéseket sorol, ami engem annyira riaszt, majd fura eseményeket idézek, melyek az utóbbi hetekben buktak elő – valami ismeretlen csillag robbanhatott föl, közel a Naprendszerhez, ami persze mégis rettentő távolságban történt, szörnyű bányarobbanások, miközben a világ gazdag régióiban az emberi jogokat a szexuális másság szerint mérik... Az amerikai légierőnél beszélgetéseket szerveznek, ki hogyan látja a szexuális szokások szerepét, fontosságát. Olyan nyakatekert óvatossággal írták, meg sem tudom fogalmazni. Okos emberek beszélgetését nézem a képernyőn a hamis szabadságvágyról, amely legyűrte a Nyugatot, és önmaga ellen fordította az embert... Szembekerültünk a bölcsővel... *„Valahol utat vesztet-*

tünk”, idézem Szekfű Gyula híres értékelését, magyarázatát a II. világháború után... De most nem rólunk van szó. Nyugat-Európa, Amerika – mintha valahol eltévedt volna az ember... Istentől egy nagy lélegzettel elfordultunk, magánügy – mondták a szellem bajnokai, és mint nyomasztó tehertől, szabadultak, ünnepelték függetlenségüket Istentől... Immár nincs mitől félni – legföljebb önmagadtól meg a másiktól... Isten tételezése rendet és reményt hoz a világba – általa értelmezhető. Hiányában éljük, ami van, reménytelen... Megsegít-e hitetlenül is?

– Mátyás király idejében hozták létre a Magyar Tudományos Akadémiát, mondja egyáltalán nem magabiztosan a leendő népművelő, ma még bölcsészhallgató, amolyan hatra-vakra, talán bejön stílusban... Nem jött be. Ennél is nagyobb baj, hogyha valaki ilyet mond Mátyásról, akkor a teljes tudatlanság állapotában leledzik, ami most kiderült... Lehet, azért vagyok ilyen nagyokos, mert kenyerem javát már megettem, de mégis! Valaha buzgón olvastunk. Sokan érdeklődve, örömmel olvasnak, tán még tanulnak is. Hiszen ezért választottuk, ezért jöttünk ide – gondolják magukban. Ma az a nagyon kevés sem ezért megy, vagy zömmel nem. Jó kérdés lenne, miért jelentkeznek (a mai hallgatói létszámokat tekintve) tömegek médiaszakra. Sokan fizetős képzésre, mert nem kerültek be az államira... Hajdanában az újságírótanonc elkezdett bejárni a szerkesztőségbe, mert megengedték neki, aztán hordta, amiért küldték, néha egy-egy hírt is elkövetetett az eseményről, ahová kiküldték, és ha megszorultak, írhatott is róla tíz sort... Némi évek múltán slapajból riportert lett. De addigra megtanulta a szakmát... Már ha érdekelte. Mi az előadásokra jobbára eljártunk, mert a jegyzeteinkből készültünk, és képzeld el – volt katalógus! Nem mindig, de olykor lehet, tehát nem kötelező eljárni, de hasznodra lehet. Például megismered az előadót, nem vizsgán látod először... Egyébként a BME-n van olyan, hogy abból írnak zéhát, ami az előadáson elhangzott – galádság, ugye? Nem ragozom, az értelmiségképzés nem történhet dögunalommal. Ha téged nem érdekel a riportod, a tananyag, ami a szakmád lesz, a közeg, amiben majd dolgozol – önérdekből hagyd ott mielőbb! Illúzió, hogy robotként is tudod végezni

majd. Az olyan is lesz, bornyú a nyakadon... Az is igaz, a mobilod képernyője izgibb! A csajod is, pláne a pasid, de te ezt választottad, ha egyáltalán választottál valamit...

– Varga Endre professzor megosztotta egyik kedvenc idézetét, íme: „*Nem vihetsz semmit, / itt is csak azt hagyod, mit / másoknak adtál*” (Pethő Detti).

És nincs sem kérésre, sem tiltakozásra változás, ez a rend. Valami ősi római bölcsesség szerint: Voltunk, mint ti, lesztek, mint mi.... Ennél többet mondani? Tudásunk sem több, valamit talán megsejthetünk, a látszat ellenére nem lapos a föld, nem is körülöttünk forog sem a nap, sem a hold, és az idő folyvást csak múlik velünk, meg nem áll – „*Itt lennünk nem parázna játék nyomán adatik, Sorsunk is máshol méretik ránk... hiába öntünk magunkra megannyi csodát és halált – maradunk, akik voltunk... mint Tűz a sötétben, lobogva, hamvadón*” – tűnődött Hérakleitosz... Mégse feledd Vörösmarty szavát: „*Gondold meg és igyál: / Örökké a világ sem áll; / De amig áll, és amig él / Ront vagy javít, de nem henyel.*” Ez a dolgunk, s nem is kevés, ha tudod is, mit Ő tudott: „*Örökké a világ sem áll, / Eloszlik, mint a buborék / S marad, mint volt, a puszta lég.*” Igaz, nem győzte ismételni: „*Gondold meg és igyál!*” Simándy hangja, Egressy zenéje... az élet mégis szép, s amíg lehet – élni való...

– mint olvasom, azt írja az újság, Makón nagy érdeklődést váltott ki egy élménybeszámoló, miszerint valaki egy kicsit beleshetett a túlvilági függöny mögé... Igaz, majd az életével fizetett érte, és nem is önszántából tette – autóbaleset. Szerencsére túlélte. Elmondta, mit élt át. Egyszerre volt valahol magasán (onnan nézte öszszetört önmagát) és a roncsban kuporogva... Azután valami áradó fényesség az egykor élt, de most mosolygó szerettei közé vitte, mindenki öröme... Az öröme váltó szeretet nem szavakkal, de valamiként mégis „elmondatta” mindenkivel történetét, olyannyira, hogy megbocsátottak neki, amiként ő is viszont – ha volt mit... Nem beszéltek, de mélyebben értették egymást, kitarulkoztak egymás előtt olyannak, mint amilyenek voltak... De mára minden rémisztővé vált, a háborús köznapokból kérdezzük: mi ez az egész,

amit mi élünk? Száműzetés a mennyek országából, az égi paradicsomból? Próbátétel, túlélőgyakorlat? Lehet, tiszteletlen kérdések, de tengernyi szenvedés nyomán! Persze nem fogjuk meg tudni földi életünkben, mit rejt a túlvilág függőnye, csupán esetleg képeink lehetnek... Vagy azok sem... Számunkra a hús-vér valóság a létező, a többi szellemvilág... Jézus a kereszthalála után harmadnapon megjelent tanítványainak! Halálfélelmet mutattak, arcukon rémület... szólalni nem mertek, hiszen halottnak tudták... Jézus lábát, kezét mutatta, melyek csontból és húsból valók voltak, ami a szellemeknek nincs! Enni kért tőlük, evett előttük, csak higgyék már el: föltámadott! Isten teremtett világa gazdagabb, mintsem képzelni merészeljük... Boldogok, akik hihetik...

– Hieronymus Bosch nem volt köznapi festő. Aki nyitott szemmel, érdeklődéssel nézi képeit, mindezt maga is tudja. De a képei láttán mégis valami zavart érzet, mely előnti lelked... Fél évezreddel ezelőtt, az ő korában a festő még legfőképpen gyönyörködtetni akart. Megmutatni, milyen szépséges a világ vagy annak mása a vásznon. Ma a művészek jelentős hányada közönyös irántunk írásban, képen, hangban, szoborban... Ennek is meglehet az oka, ma ugyanis önmegvalósítanak, korábban évezredek át szolgáltak. Isteneiket, hitüket, megrendelőiket. Ma szabadok ők is – mi is... Bosch nem szolgált sem Istent, sem embert – egy egész világot teremtett a lelkében, amelyben az ember olyan, amilyennek mutatja is. Szörny és bábu. Képein nincsenek a szokott látvány szerinti emberek, csak torz alakok. Madárfejű, óriás csőrű rém, levélkihordónak álcázva. Mások, mint anyagnak álcázott bábuk, olyan értelmetlen lények, figurák, csak hogy ők is a képen legyenek... Jézus szenved keresztje súlyától görnyedve – körötte kárörvendő pofák, mint a mellette keresztre feszített egyik lator, aki röhögve gyötörte: „Ha tényleg csodatévő vagy, nosza szabadítsd meg magad és engem a keresztről!” Ezekhez jött a Megváltó? Önmaguktól kellene őket megváltani, s tőlük a világot... Mégis nézed a képeket, vonzanak, mint a mágnes, hisz benned is van szenny és gonosz, szabadulni sem tudsz, csak erőd szerint fordulsz el tőlük, és nem önt el boldogság, mert legyőzted önmagad... Akkor? Maradunk, akik vagyunk – fogatkozó bizalommal fohászkodók...

– tulajdonképpen nem tudom, szabad-e ilyeneket írni, mert jóllehet, a neten bárki olvashatja, de nem beszélünk róla, kerüljük, mint a titkot. Pedig ott vannak a szavak, valahol másutt a katonák és a fegyverek. Putyin őszre beveti a Sántán rakétarendszert, Amerika azonnal válaszol, ha Oroszország megtámadja Litvániát, az ukránok nem tudnak gabonát vetni, mert a földjeiket elaknásították, és a hajók sem tudnak kifutni a kikötőkből ugyanezért. Afrikában éheznek, de jövőre ennyi búza sem fog teremni, mert idén nem vetnek... Utoljára a kubai rakétaválság idején, 60 éve használtunk olyan szavakat, mint atomháború, III. világháború, atomcsapás és hasonlók. Ma ezek a szavak ismét olvashatók. Valamelyik nap láttam azt a Naprendszerbe tévedt rémisztően nagy hegységet, amely veszélyes közelségbe kerül a földhöz. Az imént olvastam a figyelmeztetést – néhány évtizeden belül kimerítjük a földet, összeomlik a civilizáció... Nem folytatom, jobb hír, hogy délután zivatarok jöhetnek, hátha lemossák a leveleket. A Biblia úgy írja, a végítélet vet véget a világ létezésének, de eljövetele előre nem tudható. Mégis?

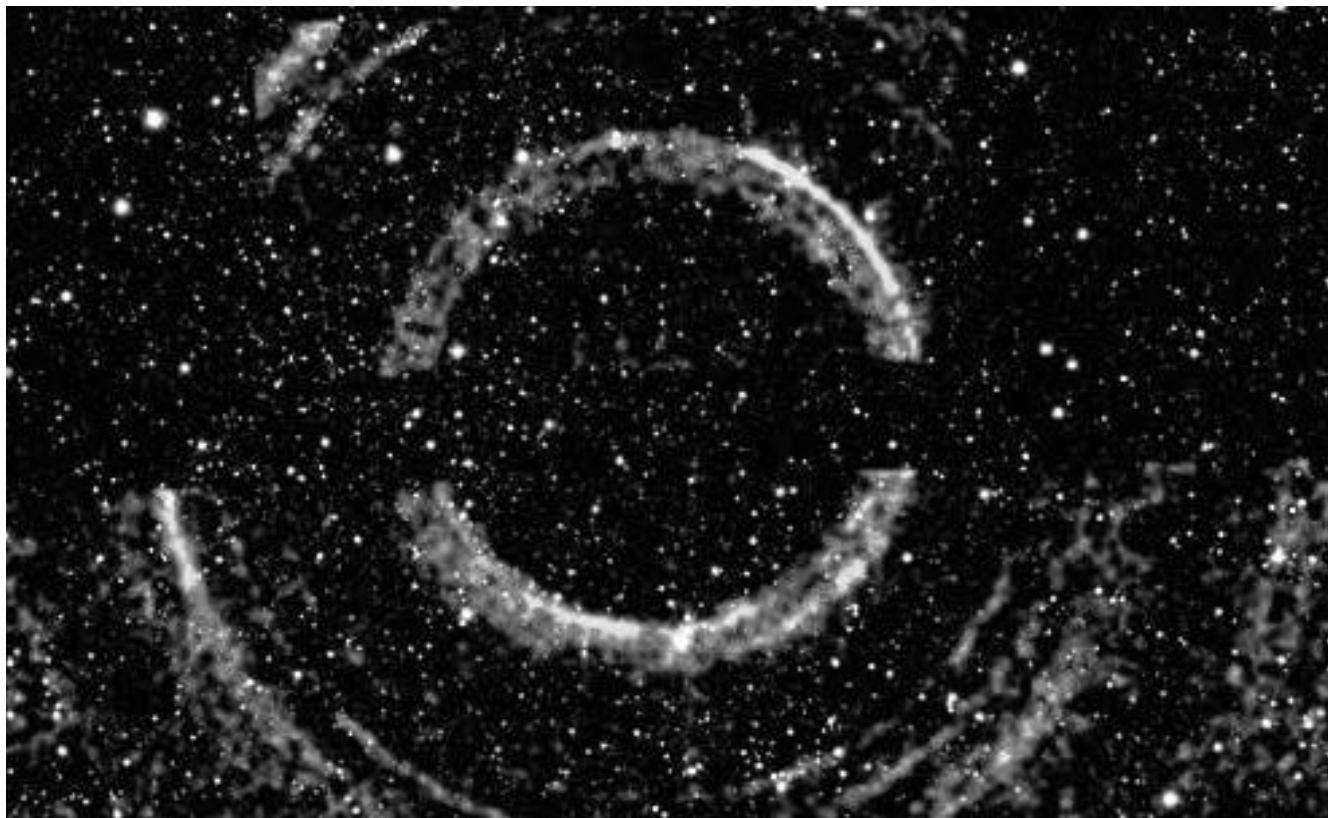
– meglehetősen sokan érezhetjük, ha nem is beszélünk róla, valamilyen korszakhatárhoz jutottunk anélkül, hogy ezt megtárgyalnánk köznapjainkban. Persze, jó lenne, ha elmondanád, te mit tapasztalsz a korszakhatárról, miből érzed, miért jutottál arra, hogy valami lezárulóban van, netán már el is kezdődött az új. Egyelőre csak úgy kell összegyűjteni a változásra utaló bejelentéseket, mint sok elszórt kódarabot – talán összeáll belőlük a mozaikkép... Egy új kormány a szomszédban lebontja a határkerítést, mondván – a modern államhoz hozzátartozik a migráció. Az újonnan kinevezett német kormánybiztos, aki a társadalmi diszkrimináció ellen ügyködik, kijelentette: a fehér ember aranykorának vége. A svájci részecskegyorsító minapi újraindulása után rögtön találtak három új „atomalkatrészt”, amiből többen arra következtettek: párhuzamos univerzumok töltik meg elképzelhetetlen méretű s valahová eszelős sebességgel rohanó világvilágunkat, melynek szerkezete elképzelhetetlenül gazdag, különös tulajdonságú... Amit eddig megismertünk, csak mint az esőerdő dzsungeléből fölmarkolt tégés – megmagyarázhatatlan elemek

szövedéke... Amit ismerni véltünk – ismeretlen, kezembe szorítottam, de kifolyt. Csak nedveség maradt utána... Uram, mi célod volt az emberrel? Száz év, aztán ismét világháború szélére jutottunk, de ezúttal – ha nem fogod le kezük – képesek lehetnek előre hozni végítéleted! Talán megtudhatjuk végzésed.

– tán másodjára mutatnak egy dokumentumfilmet Kanada vad hegyeiből, százados erdők rejtekeiből a nagylábúakról. Semmi szenzáció, amiket a keresők látnak, aligha magyarázható, nem is igen próbálkoznak ezzel. A környékbeli lakosok, erre kutakodó érdeklődők, két-három ember összesen, nem valami bőbeszédűek. Titkolt félelemmel mesélik élményeiket, amelyek vagy a nagylábú elhagyott táborhelyeit idézik fel, vagy egy személyes találkozást, amelyet a lény távozását mutató fotóval igazolnak. Az errefelé élő indián törzs tagjaira csak hivatkoznak, azok nem nyilatkoznak. A sötét bundát viselő mintegy két és fél méteres lények létezése nem kérdéses senkinek, de nem szívesen beszélnek róluk. A film második részében ismeretlen eredetű füttyülést hallanak éjjel, majd látnak is valamit az éjjellátó távcsővel,

talán egyet az ismeretlenek közül... Ezt a keresők egyike úgy értelmezi – eddig mi kerestük őket, most ők kopogtatnak nálunk... Most következhetne valami vélemény – ez az alak nincs, ilyet Isten nem teremtett... Ami azt illeti – ha akarna, teremthetne, bárki engedélye nélkül. Föltűnő, hogy ha a lény a keresők közelében van, síri csend támad, minden nesz megszűnik. A környék jellemzője, az indiánok már megszokták, a fák között apróbb-nagyobb fénygömbök villognak. Még valami a Spektrum tévé filmjéből: a keresők némelyikének álmában valamiként megjelennek... Vidám vagy szomorú hangulatot teremtenek, attól függően, milyen módon kutakodnak a lények után... A filmbeszámoló határozottan visszafogott, semmi szenzáció... Ezzel együtt érdekes. Mi meg bőszesen löjünk egymást tovább.

– Ezt a képet a NASA teleszkópja készítette, engem elbűvölt, de alig tudtam idemásolni... Egy nagyon „távoli” fekete lyukat ábrázol, amelyet a kék gyűrűk körülvesznek... Ma talán már nincsenek sokan, akik szerint a világot megismerhetjük... Hitem szerint soha egészen... Amit tudunk: rejtelem – félálomban sejtelem...

Fotó: NASA / CXC / UA

A NASA lefényképezte azt, amit nem lehet

– Jézus és tanítványai között nem párbeszéd folyik, hanem az isteni személy tanítását hallgatják a választottak. Ezek az emberek leginkább magukban fogalmazzák meg véleményüket, ami megdöbbenést, értetlenséget tükröz. Jézus a kútnál találkozik a szamariai asszonnyal, és úgy mond beszélgetnek. De ez is inkább látszat, mert az asszony vágyai bukkannak föl, csodálkozása, Jézus iránti csodálata. Amikor tanítványai megérkeznek, szinte leesik az álluk a csodálkozástól – hogy beszélgethetnek? Mit akar tőle? A Mester nem állhat szóba egy nővel! Nem mondják ki, de ezt gondolják. Jézus erre válaszol nekik áttételesen, amikor a vetésről és az aratásról beszél, annak kényszeréről, hogy az embert tanítani kell – másként nem lehet remélni lelki gyarapodását. Mi ma velejéig más emberek vagyunk, mint az egykori tanítványok. Nem ismerünk el senkit magunk fölött korlátlan szabadságunkban... Mintha magunkat teremtettük volna meg egykor, Isten létét tetszés szerint választhatónak tekintve... Cserébe lelkünkben is maradtak a démonok – zavartalan... Az atomháború gondolata is közelebb került, mintha csak lehetne önfeladás, szabadon választott világvége... Pedig csak valahol utat vesztettünk... majd elválnak, mit tehetünk. Kísérteties játék.

– Uram, vajon akkor vagyok hű fiad, ha minden engem érő igaztalan csapásra is beleegyezően bólintok, vagy igaztalanak véelve tagadom jogosságát? Jób módjára kell fogadnom sorsom ütéseit, vagy fölháborodni, majd csitulva könyö-

rögni hozzád segítségért? Netán megrázni magam – ütött már az élet rajtam eleget – viselem tovább, amit rám mér az ég... Te büntetsz, vagy nyomorúságomban szenvedek? Mindezt nem valami megrázó csapás nyomán kérdezem, kegyelmeddel megóvsz, de a földi út kései szakaszán talán szabad tudakozni – jóllehet, saját életem történései úgy-ahogy számomra magyarázhatók... Különbözik meg minnek okoskodni – ami jön, viseled, amíg lehet, de a többiek?... Az ember sorsáról jó lenne tudni. Igaz, ez legbensőbb titkaid között lehet... Amikor láttad, hogy azt a házasságtörő asszonyt megköveznék, nem az asszony szabadsága mellett érveltél, hanem kinek-kinek saját lelkiismeret-vizsgálatát ajánlottad... Elfogadtad a főnnálló rendet? Jelzem, ma sem mondhatnánk mást az erőszaktevőknek – ha merészelnénk, netán meghallgatnának... Maradj velünk, különben elveszünk – fohászunk ezredéve...

– részlet egy töprengésből... jó lenne, ha úgy tekinthetnénk a világra, a földi események összességére, már ha egyáltalán meglátnánk, láthatnánk azok egészét, mint ami igenis egybefüggő rendszer, még ha nekem nem is adatott meg a gigászi lét átlátása... Azt mondhatnám, nem vagyok Newton, Einstein, ők képesek voltak megérteni – sajna erről szó sincs. Sejtéseik voltak, azok sem az ember világáról, hanem a természetről... Camus a magányos ember reménytelen küzdelmét látja életnek, aki a körülmények hatására dönt... Sodródik... Amint ezt mostanság megéli Európa...

Tulipánok